

ULUSLARARASI İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI TARİHİ KOMİTESİ

Merkezi Paris'te bulunan bu uluslararası örgüt, adının da işaret ettiği gibi, İkinci Dünya savaşının objektif ve doğru tarihinin saptanması ve yazılması amacıyla uluslar arasında çalışmayı sağlamak için kurulmuş bir örgüttür. En son yılların tarihi ile de yakından ilgilenen Türk Tarih Kurumu, bu örgüt'e üye olmakta, tarihsel araştırmalar ve dolayısıyla yurdumuzun tarihinin karanlık kalmış tarihsel ayrıntılarını ışığa kavuşturmaya yarayacak çabalar bakımından gerçek fayda görmüş, bu üyelikte bir sakınca olmadığı mütalâasını Dışişleri Bakanlığımızdan aldıktan sonra üye olmuş ve Kurumun üyelerinden Ord. Prof. Enver Ziya Karal'ı temsilci olarak seçmiştir. Halen Merkez Komitesi ile Türk Tarih Kurumu arasındaki temaslar adı geçen Profesör kanalıyla sağlanmaktadır.

Fransızca adı "Comité International d'Histoire de la 2e Guerre Mondiale" olan komitenin amacı ve etkenlikleri:

Komite, 1967 yılında Paris'te kurulmuştur. Statüsünde amacının "İkinci Dünya savaşı devresine değgin tarihsel araştırmaları teşvik etmek ve bu alandaki çalışmalarda işbirliği sağlamak" denmektedir.

Bu işbirliği düşüncesi, çeşitli uluslardan birtakım tarihçiler arasında daha 1955 yılı içinde belirlemiştir. Bu yıl, İtalyan tarihçisi Ferruccio Parri'nin önyak olmasıyla çeşitli Avrupa uluslarından tarihçiler, aralarında, henüz bir statüsü olmıyan, resmî bir niteliği olmıyan bir komite kurmuş, ve "İkinci Dünya Savaşında Avrupa'nın işgali ve direniş hareketleri" konusu üzerinde uyumlu (ahenkli) bir çalışmaya girişmişlerdir. Bu komite ayrıca da uluslararası konferanslar tertiplemiştir. Konferanslar, 1958'de Liège'de, 1961'de Milano'da, 1963'te Karlovy-Vary'de (eski Karlsbad'da), 1965'te Viyana'da toplanmıştır. Bu son toplantıya katılan tarihçiler, toplantıdan hemen sonra resmî nitelikte uluslararası bir komite kurulmasını ve İkinci Dünya Savaşı Tarihi konusundaki çalışmaların kadrosunun genişletilmesini kararlaştırmışlardır. 1967 Mayısında Paris'te yapılan toplantıda, o güne dek hazırlanmış olan statü kabul edilerek, Komite meydana gelmiştir.

Kuruluşun ardından İkinci Dünya Savaşına doğrudan doğruya katılmış ya da savaşla dolayısıyla ilgisi olmuş olan bütün ülkelere, bu arada da Türkiye'ye, Komiteye katılma daveti gönderilmiştir. Bugün Doğu'dan olsun Batı'dan olsun, bütün Avrupa ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, İsrail, Komite'de üyelerdir.

Komite, bir de UNESCO'nun "İnsan Bilimleri Direktörlüğü"ne bağlı "Uluslararası Tarihsel Bilimler Komitesi"ne üyedir.

Komitenin yürütmekte olduğu etkenlik, yapıt, belge ve araştırmacı değış-tokuşu çerçevesi içinde kalmaktadır. Bu nedenle Komite, İkinci Dünya Savaşı tarihi konusundaki çalışmalar alanında geniş bir karşılaştırma ve buluşma tabanı sağlamaktadır.

Uluslararası Komitenin ulusal komiteler üzerinde hiçbir yetki ve nüfuzu söz konusu değildir. Ulusal komiteler, yurtlarındaki tarihsel araştırmalar üzerine Uluslararası Komiteye bilgi verir ve yapıt ve araştırmacı değiş-tokuşunda ve uluslararası konferanslar tertiplemede Uluslararası Komite ile bağlantı ve işbirliği halinde bulunur.

Komite üzerine daha somut bilgi vermek umuduyla Fransız Ulusal Komitesi üzerinde biraz duralım. Uluslararası Komite ile Paris'te aynı binada bulunan bu ulusal komite 1954'te "Comité d'Histoire de l'Occupation et de la Libération de la France" (Fransa'nın işgali ve kurtuluşu tarihi komitesi) adı altında kurulmuş, 1961'de "Comité d'Histoire de la 2e Guerre Mondiale" (İkinci Dünya savaşı Tarihi komitesi) adı ile Fransız Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmış ve sonra 1967'de kurulan Uluslararası Komiteye katılmıştır. Uluslararası komitenin adı Fransız Komitesinin son adından alınmıştır.

Fransız Ulusal Komitesinin bilimsel ağırlığını tarihçiler meydana getirmekle birlikte, yönetim bakımından Başbakanlığa bağlı ve bilimsel araştırmalarla ilgili bütün bakanlıkların temsilcilerinin de katıldığı bir yönetim kurulunca yönetilmektedir. Başlıca etkenliği, "Revue d'Histoire de la 2^e Guerre Mondiale" adlı dergide İkinci Dünya savaşına değgin çalışmaları yayımlamaktır. Bu derginin çeşitli ülkelere ilişkin özel sayıları arasında, Balkanlar bölgesinden Romanya özel sayısı çıkmıştır. Yunanistan özel sayısı çıkmak üzeredir. Çıkmış olan bir özel sayısı (No 74), Balkan Sorunları'nı ele almaktadır. Türkiye için de bir özel sayı düşünülmektedir. İşte Türk Tarih Kurumuna ilkin bu amaçla başvurulmuş, sonra ilişkiler genişleyerek Kurumun üyeliğine kadar gidilmiştir.

Fransız Ulusal Komitesi ayrıca 1969 Nisanında Paris'te bir "Akdeniz'de İkinci Dünya Savaşı" kollokium'unu teriplemiştir. Uluslararası olan bu kollokium'un Türkiye için ne kadar ilginç olmuş olduğu üzerinde durmaya lüzum yoktur.

Uluslararası Komite aylık bir haber bülteni yayımlamaktadır. Bu bülteni Kurum 1969'dan beri muntazam olarak almaktadır. Bültende Komiteyi ilgilendiren haberler yer almaktadır. Örneğin : Gündeminde yeni üye kaydı, aidat, çalışmalar, vb. vardır. Bu bültenin çoğu zaman iki aylığı bir arada yayımlanmaktadır. Komitenin ayrıca da yerel durumları söz konusu eden bültenleri var. Bize gönderilen bir tanesi, Indre ilinin 1940-1944 te işgal altındaki durumunu incelemektedir. Bunda işgal, direniş, Fransızların sürgüne gönderilmesi söz konusudur.

Öte yandan, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Fransızca Bölümü mezunlarından Gündüz Turhanoglu'nun Prof. Bedreddin Tuncel'in yönetimi altında "Fransa'da Alman işgalinin Fransız edebiyatına etkileri" üzerinde Fransızca bir doktora tezi hazırladığı Komite genel sekreterine bildirilmiş ve genel sekreter Bay H. Michel'den, bu çalışmanın Komitece çok olumlu karşılandığını ve aday Fransa'ya gelirse kendisine türlü bilimsel yönlerden yardım edileceğini bildiren bir cevap alınmıştır.